WASHINGTON D. C.

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LIII. Ч. 34. НЮ ЙОРК і ДЖЕРЗІ СИТИ, пятниця, 16-го лютого 1945. No. 34. NEW YORK and JERSEY CITY, Friday, February 16, 1945. VOL. LIII.

ТРИ ЦЕНТИ в ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ — ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ — Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016, 4-0807 — THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA — FIVE CENTS ELSEWHERE

АРМІЯ ПІДВИЩУЄ ПРОДУКЦІЮ АМУНІЦІЇ И ВОЄННОГО ВИРЯДУ

ВАШИНГТОН. — Роберт П. Патерсон, підсекретар війни, оприлюднив постанову, що продукція воєнних матеріялів, отже амуніції, зброї й іншого виряду в 1945. році буде підвищена на біліон і шістьсот тисяч дорів понад обчислення, які виготовлено щойно перед місяцем. Це викликало загальне здивування, бо перед роком армія зарядила не збільшення, а зменшення продукції воєнних матеріялів.

Таким зарядженням негайно після проголошення комунікату з Кримської Конференції армія дала пізнати, що кінець війни в Европі ще не показується на овиді і що треба надіятися завзятих боїв на самім кінці. Не лише сухопутна армія вимагатиме більшої кількости амуніції, важкої артилерії, тенків, вантажних авт та інших воєнних машин, але й повітряна фльота вимагає нового посилення. Першенство дістане виріб надфортець марки B-29.

ДОМАГАЄТЬСЯ ПРИМУСОВОГО ПОБОРУ ДОГЛЯДАЧОК.

ВАШИНГТОН. — Підсекретар війни Патерсон явився перед Військовою Комісією палати репрезентантів, щоб свідчити про потребу переведення закону для примусового побору доглядачок („норсес") для армії. Він сказав, що не зважаючи на поступ росіян в Европі" кінця війни ще не видно". Заява Патерсона може теж вплинути на приспішення ухвалення законопроєкту про конечність примусової краєвої служби.

ЗАСТІЙ У ПЕРЕГОВОРАХ З МАЙНЕРСЬКОЮ ЮНІЄЮ.

МАЯМІ (Флорида). — Злука майнерської юнії з Американською Федерацією Праці знову натрапила на перешкоди, які можуть припинити акцію. Екзекутивна Рада А. Ф. П. твердить, що наступний крок залежить від предсідника юнії Юнайтед Майн Воркерс оф Амеріка, Джана Л. Луїса. Він зажадав, щоб А. Ф. П. заґарантувала, що представник майнерської юнії буде мати місце в Екзекутивній Раді. А. Ф. П. твердить, що такої ґарантії не може дати сама Екзекутивна Рада А.Ф.П., лише конвенція Американської Федерації Праці.

ЗАСУДИЛИ НА СМЕРТЬ НІМЕЦЬКИХ ШПИГІВ.

НЮ ЙОРК. — Воєнний суд над двома німецькими шпиґами, яких приловили федеральні державні аґенти у стейті Мейн з кінцем листопаду, дістали смертний присуд. Вони мають бути повішені. Суд складався із 7 осіб Присуд має бути ще потверджений через вищу воєнну комісію і президента. Один із засуджених є уродженцем Злучених Держав. Його імя Вилієм Кортис Колепо. Другий, це уродженець Німеччини, Еріх Гімпель. Обох привезла до Америки німецька субмарина для переведження саботажу.

ЖИДИ ВИДАЮТЬ ЧОРНУ КНИГУ.

НЮ ЙОРК. — Чотири жидівські організації, які мають своїх прихильників по цілому світі, зібралися в готелю Комодор для вирішення видавництва жидівської „Чорної Книги" із вичисленням звірств, сповнених нацистами на жидах. Видання такої книжки гарантують такі організації: Жидівський Конґрес, Громадська Рада Палестини, Протифашистівський Комітет СССР, Письменників, Артистів та Науковців. Підставою видання такої книжки буде домагання, щоб покарати воєнних кримінальників, що поповнювали звірства на жидах. Генеральний совєтський консул Евген Д. Кіселев заявив що вже передано редакторам книжки 500 сторінок записаних звірствами німців вчасі їх побуту в Совєтах.

ЗМІНИЛИ СМЕРТНИЙ ПРИСУД НА НЕПОСЛУШНОГО ВОЯКА.

ВАШИНГТОН. — Генрі Вебер, американський вояк, засуджений воєнним судом на смерть за те, що не хотів відбувати військових вправ, дістав зміну присуду на вязницю 5 літ. Це виявив предсідник військового суду у листі до сенатської Військової Комісії. Вебер боронився тим, що він просив команду приділити його до служби в таких віддилах, що не беруть участи в боях. Він належить до Соціялістичної Робітничої Партії, яка противиться убиванню.

ЗЛОЧИНИ НАСИЛЛЯ РОСТУТЬ У СКІЛЬКОСТИ.

ОЛБАНІ (Ню Йорк). — Департамент Поправи оприлюднив статистику злочинів сповнених в минулому році в стейті Ню Йорк. Із звіту виходить, що число злочинів назагал змаліло, зате зросло число злочинів сповнених насильно. Прикладом може бути число вбивств. В 1943. році замордовано 277 осіб в стейті, а в р. 1944. замордовано 297 осіб.

Південно-Американські Республики приступають до Обєднаних Держав

ВАШИНГТОН. — Чотири південно-американські републики, а це Чіле, Перу, Параґвай і Еквадор підписали декларацію Обєднаних Держав серед відповідної церемонії в департаменті стейту. Тепер уже 40 країв належать до Обєднаних Держав. Вчасі підписування стояли як свідки представники 33 інших держав. Це була найбільша ґрупа держав, що приступила до Обєднаних Держав від 1. січня 1942. р. Тоді то підписали документ представники Злучених Держав, Великої Британії, Совєтів і Китаю. Досі ще лише 3 південно-американські републики стримуються від підпису декларації Обєднаних Держав, а це Арґентина, Уруґвай і Венезуеля.

АРҐЕНТИНЦІ ВДОВОЛЕНІ ВИСЛІДОМ КРИМСЬКОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

БУЕНОС АЙРЕС. — Два провідні щоденники з Буенос Айрес, а це Насіон і Преnза висловили вдовілля з висліду нарад конференції Трьох Потуг у Ялті на Кримі. Насіон каже, що вислід конференції показує, що нема потреби побоюватися, начеб то Росія опанувала Европу, отже можна надіятися тривалого миру. Преnза пише, що конференція перебрала на себе „святі зобовязання" для сповнення найбільших посягань людства, а це завести мир, опертий на справедливости й свободі від страху і недостатку. — Зате католицький орган Пуебльо пише, що „першою поразкою справедливости" є справа Польщі. Але Польща, твердить Пуебльо, має принаймні запоруку, що буде вільна від совєтської тиранії і комуністичної язви.

ДЛЯ НЕДОПУЩЕННЯ ДО ЕПІДЕМІЇ СЕРЕД ПЛІННИКІВ У НІМЕЧЧИНІ

ВАШИНГТОН — Американський Червоний Хрест збільшує кількість медичних матеріялів і розміри допомоги для американських і загалом аліянтських плінників, які тепер перебувають в Німеччині. Таке оприлюднює предсідник А. Ч. Х. Бейзил О'Коннор. Він виявив, що аліянтських плінників з таборів на сході забирає Німеччина поспішно перед приходом росіян і жене їх на західні німецькі землі. Щоби недопустити до вибуху заразливих недуг серед скупчених соток тисяч плінників, Американський Червоний Хрест зарядив висилку медичних матеріялів із своїх складів у Швайцарії. На місце тих резерв висилають з Америки нові медикаменти.

Кажуть, що президент Рузвелт старався, щоб Львів був признаний Польщі, але без успіху

ЛОНДОН. — Реймонд Денйел, лондонський кореспондент часопису „Ню Йорк Таймс", доносить до цеї газети дальші відомости про те, як то було на Кримській Конференції з східними границями Польщі й Лінією Курзона. Каже, що в Лондоні говорять, що президент Рузвелт дуже старався в Ялті на Кримі, в часі нарад Трьох Потуг, дістати хоч місто Львів для Польщі. Але так є, пише Денйел, що це йому не вдалося, бо навіть, як буде так, як погодилися, що Лінію Курзона будуть тут і там „випростувати" від 5 до 8 кільометрів в користь Польщі, то всеодно це не захопить Львова.

Є ЩЕ Й ТАЙНІ УМОВИ ЩОДО ЛЬВОВА Й ЛЬВІВСЬКОЇ ОКРУГИ!

Та так є, як далі пише Денйел, що в Ялті заключено ще якийсь тайний договір, так сказатиб „джентельменський договір", щодо народу, що мешкає у Львові, а який, як пише Денйел, „має бути переважно польським щодо національного походження і культури". Як це розуміти, годі вгадати. Та мабуть так є, що „російська сторона" виграла, себто, що Львів „відійшов до Росії", бо Рузвелт і Чорчил, як кажеться, вкінці „погодились на російські територіяльні домагання". Зате мав Сталін поробити уступки щодо того, хто має правити Польщею, як і щодо будучих виборів в Польщі, які мали би вирішити, в чиїх руках має спочивати влада краю. Та тут є ще одна заковика з Львовом. Кажеться, нщо від цього, хто саме матиме владу в Польщі, залежатиме, що ще може статись з Львовом. З цього можна би заключати, що якщо та нова влада, що буде вибрана в Польщі, буде наруку Совєтам, то Совєти готові тоді попустити і евентуально відступити Польщі й Львів. Дипльомати, як пише Денйел, добачують в тому зручну дипльоматичну гру збоку Сталіна. Він добився того, що законно Львів признано Росії. А рівночасно дав до пізнання, що ще різно може бути, якщо польський нарід поставить у Польщі такий уряд, що Совєти його визнають добросусідським.

МІКОЛАЙЧИК ГОДИТЬСЯ НА УХВАЛИ В ЯЛТІ Й ПОЇДЕ НА ПОРАДУ ДО МОСКВИ

ЛОНДОН. — Станислав Міколайчик, бувший премієр польського уряду в Лондоні, що зі всіх поляків на еміґрації є одиноким, що є ще найбільш приємливим для Сталіна, а теж і для Чорчила та Рузвелта, заявив, що готов співпрацювати з провізоричним польським урядом та що виїде в тій цілі до Москви вже наступного тижня. Його орган „Ютро Польскі" сильно критикує теперішній лондонський уряд Арцішевского й спихає на нього вину за польські невдачі в Ялті. Міколайчик ще давніше погодився на Лінію Курзона як граничну між Росією і Польщею.

ШТУЧКИ, НА ЯКІ ПУСКАЮТЬСЯ НІМЦІ НА ПОЛЯХ БОЇВ.—*Збоку бачимо американського полевого полисмена, що вказує на звізду, що находиться на німецькому троці, що його вживали націсти для своїх потреб десь на західньо-европейському фронті. Такої штучки, як кажеться, націсти часто вживають на те, щоб милити аліянтських летунів, що бомбардують німецькі позиції.*

ВЕЛИКА АЛІЯНТСЬКА ПОВІТРЯНА ОФЕНЗИВА АТАКУЄ НІМЕЧЧИНУ З ДВОХ БОКІВ

ЛОНДОН. — З того, що тепер діється на воєнному, европейському фронті, видно, що Аліянти взялися відразу до здійснювання тих воєнних плянів, що їх уложили підчас Кримської Конференції, а які звернені в першу чергу на ліквідацію війни з Німеччиною. Зачалися отсе рівночасно наступи на східньому фронті й західньому. А координація атаків на обидвох фронтах видно особливо в тому, що аліянтські повітряні налети дуже зміцнили і були керовані в такий спосіб, щоби помагати наступам армій на сході й заході. Отсі повітряні операції були переведені летунською армадою, що виносила до 8,000 літаків, які вилетіли з Англії й операційних баз довкола Середземного моря.

ДРЕЗДЕН ВЕСЬ В ОГНІ.

Головним центром повітряних атак було місто Дрезден, промисловий осередок Саксонії, що є положений на шляху совєтських операцій Першої Української Армії маршала Івана Конєва. Місто це було під довшими атаками і є ціле в огні. Всі дороги, що ведуть з цеї саксонської столиці, завалені втікачами. Дрезден бомбардовано тричі впродовж 15 годин. Скинено на це місто 4,000 бомб.

БОМБАРДОВАНО ЩЕ БЕРЛІН ТА ІНШІ МІСТА.

Крім Дрездена бомбардовано ще Берлін, а наслідки цього бомбардовання були поважні. Видно це з цього, що як доносять з скандинавських країв, телефонічне получення між ними і Берліном було перерване. Також бомбардовано Відень, що є тепер теж поважним промисловим, націстівським центром, а далі міста в Рурській области, що виробляють штучну газоліну, як Дортмунд, Белен.

ПОЛОЖЕННЯ КАНАДІЙСЬКОЇ АРМІЇ ПОЛІПШИЛОСЬ.

ГОЛОВНА КВАТИРА АЛІЯНТСЬКИХ ЕКСПЕДИЦІЙНИХ СИЛ. — Американські та британські повітряні атаки, поведені на таку широку скалю, як це було ще в Франції минулого літа, дали змогу канадійській армії, що не могла упродовж трьох останніх тижнів піти вперед, зачати нові успішні наступи. Наслідок такий, що окружено Гох, дуже важний, комунікаційний вузол, та зновлено наступ на Клеве, щоб його назад відбити.

БРЕСЛАВ ОКРУЖЕНИЙ, КАЖЕ БЕРЛІН.

ЛОНДОН. — Совєтські війська далі посуваються в скорому темпі в напрямі на Берлін, та головні успіхи є на Шлезьку, якого столиця, місто Бреслав, є вже цілковито окружена, як це подають звідомлення, що їх видають в Берліні самі німці. Совєтське звідомлення подає про здобуття совєтськими військами сім більших ворожих позицій, сильно укріплених, та понад 200 місцевостей. Здобуто теж місто Шнайдеміль, що є входовою брамою до т. зв. Данціґського Коритаря.

ЗАБРАНО 171,000 У ПОЛОН В БУДАПЕШТІ.

ЛОНДОН. — Совєтські звідомлення подають, що число всіх полонених, що попали до рук совєтських військ, як вони заняли Будапешт, столицю Мадярщини, виносить тепер уже 171,000 вояків. Між тими полоненими є такі як комендант Першої Угорської Армії, два німецькі генерали-штурмовики і т.п.

ОЧИЩУЮТЬ МАНІЛУ ВІД РЕШТИ ЯПОНСЬКОЇ ЗАЛОГИ.

МАНІЛА (Филипини). — Все, що ще лишилось американським військам дінняти в Манілі та околиці, це те, щоб винищити рештки японської оборони, чого доконує кавалерія. Виглядає тепер так, що в скорому часі цілий Манільский Залив буде під контролею американців, а це матиме велике значіння, бо тим чином ворог буде відтятий на тому терені від усякого звязку з морем, а тим самим і з своїми головними силами.

ЯПОНЦІ ПРОСТО МАСАКРУВАЛИ ФИЛИПИНЦІВ.

МАНІЛА. — Американські кореспонденти описують як очевидці страшні сцени, яких були свідками, як ввійшли в Манілу, столицю Филипин, і приглядались на її вулицях трупам, що їх залишили по собі японці. Бачили на одній вулиці яких двадцять филипинських жінок, з завязаними назад руками, що лежали неживі в потоках власної крови. Були теж тіла помордованих дітей. Була одна вбита жінка з дитиною при грудях. Дитина, як ссала чрудь, так і застигла разом з пробитою матірю. Бачили жертви японського вандальства, доконуваного не тільки на звичайних цивільних людях, бо потерпіли теж люди, що мали звязки з дипльоматією, купці та інші, що були чужинцями. Крім того відступаючі японці ще нищили і палили все, що попадало під їхню пімсту.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 595 — 7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодинокое число три центи		Three cents a copy.	
На рік	$7.00	One year	$7.00
на пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
Число в суботу (з англійською частиною):		Saturday's issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50
В Джерзі Ситі і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$2.75

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

„За свободу й демократію"

Під таким наголовком привитав „Ню Йорк Таймс" ухвали Кримської Конференції трьох потуг. Бачить саме цей поважний нюйорський щоденник у цих ухвалах не тільки нову обіцянку мира, забезпечення й міждержавної співпраці, але передусім оживлення ідеалів свободи й демократії.

Такі тенденції до свободи й демократії добачує „Ню Йорк Таймс" передусім у цілім американськім военнім зусиллю. Мовляв американці ведуть цю війну, що їх уже досі коштує понад три чверти міліона жертв, за здійснення цих ідеалів у мирі. Він бачить далі цю тенденцію за свободу й демократію в „кримськім чартері", а саме в тих його уступах, що проголошують ідеали Атлянтійського Чартеру обовязуючими для мирної відбудови. Він бачить їх у спільнім зобовязанню трьох потуг визволити поневолені нацистами народи Европи, карати военних злочинців та стерти з лиця землі останки нацизму й фашизму, привернути суверенні права народам, позбавленим державами-напасниками. Виходило би, що такі умовини вже з конечности мусять довести до утвердження в світі свободи й демократії.

Було би справді дуже гарно, якби можна під такі надії підписатися без найменшого сумніву. Тоді можна би з „Ню Йорк Таймсом" дивитися на Европу як справді на збір людей з 350 міліонів, які за ніяку ціну не згодяться на чужинецьку контролю над собою. Тоді можна би справді повірити за „Ню Йорк Таймсом", що в Европі, що ще недавно хиталася над пропастю себегубної клясової війни, тепер приходить отверезіння-стабілізація, що там закидається цю клясову боротьбу.

Одначе, чи справді можна про Европу приняти це все без сумніву. Чи всі її люди готові виступити проти чужинецьких посягань за ними? Чи нема там уже інших конфліктів, наприклад національних? Чи справді нема якраз тепер досить фактів, які вказують, що якраз тепер клясова боротьба ще далі ведеться, та що люди готові признати над собою різну чужинецьку контролю, аби тільки ратувати свою клясу?

А зрештою чи можна з такою певністю говорити про похід трьох потуг до свободи й демократії, коли нема найменшого сумніву, що між тими трьома потугами нема ще згоди про те, що саме таке свобода й демократія? Коли одна ґрупа потуг дивиться на свободу й демократію в один спосіб, а третя потуга в інший, і коли та інша вважає погляд тамтих двох держав на свободу й демократію випливом клясових інтересів, що кермують урядами тих держав?

Що робити з Німеччиною?

(Плян британських юній про „повну й безумовну здачу").

У загальній по аліянтських краях дискусії про те, що робити по закінченню цієї війни з Німеччиною, забрали голос й британські робітничі юнії. На відбуваючійся в Лондоні Конференції Промислових Юній Світа предложив сер Волтер Ситрін, ґенеральний секретар Конґресу Британських Промислових Юній, широко розроблену програму мір, які на думку цих юній треба підприняти по війні супроти Німеччини. Злучена з цею програмою є низка проєктів щодо співпраці робітничих організацій для организування мира й добування репарацій від Німеччини.

Люди, що займаються цими справами, кажуть, що предложений британськими промисловими юніями проєкт є відай найповнішим проєктом у цій справі, який досі подано. Заслугує він на загальну увагу ще й тому, бо подає його орґанізація, котра має багато міліонів членів і має безпосередний вплив на англійський уряд через своїх членів, що засідають на міністерських кріслах у британськім кабінеті.

За першу умову належного полагодження повоенної Европи британські робітничі юнії вважають повне роззброєння Німеччини. Британські робітничі юнії притому кажуть, що саме вони розуміють під повним роззброєнням. Отже треба заставити Німеччину здати всю амуніцію, розвязати ґенеральний штаб, розпустити всі збройні сили, закрити всі фабрики для виробу военних матеріялів та заборонити на будуче розробляти або вживати летунство.

Всі німецькі военні провідники, що допустилися военних злочинів, мають бути покарані. І то не тільки вони, але і всі, що брали участь у жорстокостях.

Німеччина має бути здемілітаризована. Це значить, усі штабові школи й військові школи мають бути розвязані; ношення мундурів має бути заборонене всім людям у Німеччині, за виїмком поліції. Не вільно буде цього робити ніякій організації, якаб вона не була.

Спеціяльну увагу звертають британські робітничі юнії на знищення міту про німецьку неперможність, на поширення котрої націсти поклали надзвичайні зусилля. Німеччина мусить бути переможена аліянтськими збройними силами так, аби не було найменшого сумніву в головах німецького народу, що його переможено. Не можна спеціяльно допустити до цього, аби Німеччина піддавалася під якимись умовинами. Німеччина мусить здатися безумовно, аби німецький народ знав, та щоб опісля його мілітаристи не повтаряли штучки, якої допустилася німецька пропаганда по першій світовій війні, представляючи німецькому народови, що мовляв німецький нарôд вийшов з тамтої війни переможцем, а тільки склав зброю, покладшися на слова президента Вилсона, на його чотирнацять точок. Треба майбутнім поколінням відобрати можність виростати серед вулиць, понназиваних іменами военних героїв, серед таблиць і памятників, прославляючих німецькі військові перемоги й звеличуючи німецький мілітаризм. Всі такі річи британські робітничі юнії вважають основою для розвою мілітаризму, і в тому розумінню домагаються знищення таких умовин.

Німеччина далі має повернути все скрадене добро, якеб воно не було, чи воно награблене при окупації від міст, чи стягнене з громад дорогою контрибуції, чи спльондроване від мешканців у якийнебудь спосіб. Ніякий німець, чи на високому становищі, чи без становища, не сміє задержати при собі несправедливо побране добро.

Німеччина має повернути все забране чи то дорогою послуг, чи як добро, чи гроші. І має вона це повернути навіть тоді, як для стягнення цього треба би піддати Німеччину під аліянтський заряд на довгі роки, навіть якби на кілька поколінь.

Німеччина мала би бути здемократизована. Це значить, що в Німеччині мають бути заведені такі політичні й господарські умовини, при яких можуть розвиватися свобідні встанови й свобідне громадянство. Перед усім мають бути привернені робітничі юнії, політичні партії, культурні встанови, свобідна преса й свобідні зібрання.

Німецька молодь мається перевиховати в атмосфері, вільній від традицій пруського мілітаризму, від вихвалювання війни, від погордливого відношення до демократії. Доперва так відроджена Німеччина мала би ввійти у сімю европейських народів.

Коли проголошено комунікат кримської конференції трьох потуг, можна було між постановами конференції доглянути багато поглядів, що їх висказав Ситрін на конференції світовій робітничих юній.

Микола Чубатий.

На шляху комісаря Миколи Скрипника

Коли червона армія стала випирати націстів щораз дальше на захід, а Совети стали наближатися зі своєю армією до границь сусідних держав — Польщі, Румунії, Болгарії чи Югославії — раділи деякі типи серед усіх тих народів не так тому, що ці народи позбуваються націстичного ярма, але тому, що Совети несуть „поступовий лад", який настане з приходом червоних салдатів. Таку радість виявляли в Америці прихильники червоної диктатури, а між ними такі самі „лібералн" і зпоміж українців, поляків, югословян, болгарів. Тим самим чадом дав себе зачадити такий розголошений герой наших днів, як польський парох зі Спрінґфілд в Масачусетс кс. Орлеманьскі, що дібрався у своїй авантурничій виправі аж до кремлінських порогів Сталіна. До таких самих типів належить мабуть і проф. Лянґе та ще дехто.

Важко підозрівати, щоби ці люди не робили того з переконання; навпаки вони робили все в добрій вірі використовувані рафінованою советською політикою супроти всіх неросійських народів. Українці, які мають трохи кращий змисл відчування советської фразеольоґії та дійсности, тільки похитували головами над наївністю тих людей, що мимоволі ставали знаряддям червоного режіму супроти своїх рідних братів в Европі.

Комітет Патріотуф Польскіх в Москві та Ванда Васілевска.

Таким самим знаряддям советського уряду проти Польщі став зорганізований в Москві Вандою Васілевскою Комітет Патріотуф Польскіх. Може не всі члени того комітету одначе напевно його голова, Ванда Васілевска, поступала з переконання, може навіть і з якоїсь ідейної прихильности до народів поневолених Польщею, себто до украніців та білорусинів.

Сама Ванда Васілевска вийшла з високо інтеліґентного та справді поступового середовища. Вихована за дівочих літ в Петербурзі серед нездорової атмосфери російської соціялістичної молоді винесла звідтам якісь підсвідомі симпатії до російського большевизму. Батько її, Леон Васілевскі, людина високо образована та справді ліберальна, мав все живі симпатії для українців та білорусинів. В Польщі уходив за найкращого знавця української проблеми, яку він розумів так, як небагато з поляків. Васілевскі дивився на Україну як на таку силу, що єдина в стані ратувати істнування Польщі як самостійної держави біля самостійної України. Напевно в дома Ванда Васілевска нераз чула здорові голоси батька про кривди, чинені поляками над українським народом. Звідси родилися в ідейної та талановитої жінки рівночасно ідеї проукраїнські та пробольшевицькі. Надії їх погодити не можна, але під впливом военної советської пропаґанди в перших роках війни їй видавалося, що такі річи можна погодити зі собою на користь і російського большевизму і українських прав бути господарем на власній землі.

Ванда Васілевска відділяла без застереження Західну Україну від Польщі та відступала Советам, одначе в переконанні, що вона ту країну справді передає Україні, а не Росії. Медові місяці того її ідеалізму покривалися зі советською пропаґандою „про визволення Західної України" від польських панів. Ванда Васілевска була наївно переконана, що можна перед самою пащею північного російського медведя орґанізувати українсько-польськте порозуміння. Її подруже з Корнійчуком це був наглядний доказ знаменито обдуманої советської політики, щоб використати і заляканого українця, Корнійчука, і наївну польську патріотку, Ванду Васілевску, відіграти недовгу ролю несвідомих помічників поневолення не тільки Західної України, але також її власної Польщі. Відіграли — малорос Корнійчук та ляшка Ванда — свою маріонеткову ролю і обое розійшлися та відійшли в непамять, коли не в щось ще гірше. Кілька місяців тому розійшлася вістка, що Корнійчук і Ванда розвелися і обое зійшли зі сцени як справдішні фіґури в руках грузина Сталіна.

Що сталося з Вандою Васілевскою?

Біля року була мовчанка про Ванду Васілевску; не багато чути вже й було про її Комітет Патріотуф Польскіх в Москві; немов завмерли. Натомісць щораз голосніше стали говорити про Комітет Народового Визволення в Польщі, що перенісся до Люблина вже як провізоричний уряд червоної Польщі. Заслону таємниці Ванди Васілевскої здіймила недавно світова преса, яка донесла, що Ванда Васілевска та її Комітет Патріотуф вже в неласці Кремля.

Суворе лице Йосифа Васаріоновича насупилося на ляшку Ванду за її польську настирливість. Сталося це при такій спосібности.

В границі Польщі зі советською армією вступила теж польська червона армія Берлінга. З тої нагоди Сталін постановив надати Берлінґовиц ордер Суворова, одно з найвищих військових відзначень Советів. Російсько-царський Суворов, якого теж Сталін високо цінить за його заслуги для російської родіни, був також погромщиком Польщі в часі її розборів. При кінці 18. століття. Дивним якось стало Ванді Васілевскій, щоби польський начальний вожд „незалежної та сильної Польщі" — як обіцював Сталін — носив ордер погромщика Польщі. Їй видавалося це непристойним. Та це, що для Ванди Васілевскої було непристойним, було натомісць зовсім пристойним для червоного польського ґенерала та для Сталіна. На своє нещастя пішла Ванда до Сталіна, щоб його переконати, щоби таки Суворова не давати Берлінґови, але якийсь другий ордер. За це нагнівався на Ванду Йосиф Висаріонович і відвернув від неї та від її Комітету Патріотуф свою ласкавість. Васілевску постановили політично притьмити, щоб її згодом зліквідувати. Офіційні агентури в Советах пустили вістку, що Васілевска гістеричка, себто напів анормальна, зокрема анормальна теж і під сексуальним оглядом. Її комітет не варта вже — казали — більшої уваги, бо тепер представником Польщі стали вже дійсні комуністи — креатури Кремля у Люблині.

Васілевску відсунули в тінь, бо вона зі своїм ідеалізмом стала вже для Советів нічим не корисною, а радше тягаром та перешкодою в насадженні в Польщі правдивого комунізму та російського протекторату. Васілевска до такої нікчемної ролі не надавалася, але її відіграє Берут, червоний президент Польщі, Осубка Моравскі, премієр червоної советської републики, як завдаток тої великої і сильної Польщі в границях Советської Юнії.

Васілевска та Скрипник.

В кого трошки братолюбія та гуманітарних почувань, може живо співчувати з Вандою Васілевскою. В Советах притьмити когось політично, значить поставити його у кандидати до повного зліквідування. Саме той шлях розпочала Васілевска, той самий шлях, що на нього кілька літ перед своєю смертю вступив відомий український комісар Микола Скрипник.

Микола Скрипник у своїх юних літах теж вірив в московський соціялізм. Він у своїй наївности помагав укріпляти російське панування над Україною; він теж був одним із творців Советського Союзу. Україну, хоч формально спершу незалежну державу, поміг він зробити союзною републикою Советів. Скрипник з року на рік більше розчаровувався до того діла, якого сам був творцем. Він видів, що Советська Юнія це Росія, а Україна це як російська ґубернія. Хотів він спинити розпечене колесо природно розвиваючихся подій і мусів сильно попечися і згинути, розуміючи в яке пекло загнав він Україну своїм доктринерством та вірою у спільні інтереси соціялізму.

Ванда Васілевска теж вірила у советський кращий світ, в червоні склянні домики і вже розчарувалася. В Советах не можна нікому розчаровуватися. Там всі з ентузіязмом мають приймати всі зарядження Кремля. Їх приймають всі з виїмкою тих, що їх ідеалізм на тайних засіданнях черезвичайки веде на другий світ. Вони мусять згинути, їм в Советах звичайно не дають оглянути повної руїни їх наївних мрій з того світа; хіба вже тільки з другого.

КОЖНИЙ СВІДОМИЙ АМЕРИКАНСЬКИЙ УКРАЇНЕЦЬ ПОВИНЕН БУТИ ЧЛЕНОМ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

БОГДАН МОРОЗОВСЬКИЙ

ПІД ОПЕРАЦІЙНИМ НОЖЕМ

Це спомин. Він повинен би зацікавити головно тих, що терплять на подразнення „сліпої кишки". Властивим героєм є ту не я, а вона, що так часто пригадує людям ціну здоровля і життя. Я позбувся її в такий милий спосіб, що раджу всім, яким вона дошкулює, або попросту перешкоджає — зробити те саме.

Я ще досі зарозумілий на те, що я пішов під ніж хірурга... з нудьги. За це повинен я перейти коли не до історії медицини, то бодай до щоденної хроніки. А що я скромний і не можу дозволити, щоб описували моє геройство так, як це зробили з тим „Героєм дня", якого грає Шеваліє на екрані, то мушу це зробити сам — скромно і ділово.

Представляюся. Я — молодий; маю 24 літ, студент медицини, імя і прізвище як вище. Я вродився у великому місті. Як 16-літній молодець почав я вживати усяких його насолод, так, що в 22-ім році життя я був більше знуджений тим життям, як повинен був бути. Я мав уже за собою і перше, друге і третє кохання, чимало непорозумінь і конфліктів і забав, ошліфував багато дансінґових паркетів. Ніщо мене вже не бавило — здавалось, що все вже було, все вже повторялося. Я попав у сплін — із повним почуттям права на такий настрій. Чи лише лорди і міліонові сноби мають на це монополь?

Я хотів уже пережити нарешті щось сильного, щось, що перенесло би мене в якийсь інший, цікавіший світ. Тут прийшла мені в поміч моя власна „сліпа кишка". Вона вже три роки мене дратувала. Тупий, впертий біль в одній третині відступу між бедром і пупом ловив мене щораз частіше, і то в таких приємних хвилинах, як кілька годин по добрім обіді, або на проході на „корсі".

Нагло засяла мені ґеніяльна думка: операція! Геть із злославим співкомірним моєї палати. Але яка це буде емоція! Яке це буде прецікаве переживання. Чекають мене нові враження. Буду героєм. До моєї сепаратки на клініці посиплються милі відвідини, цвіти, чулі погляди і поздоровлення.

Я пішов до лікаря. Він мені записав маґнезію з беллядонною тричі денно на кінець ножа. Я на це обурився і зажадав операції. Мовляв, страшні корчі не дадуть мені довго жити. А тому, що в лікарів не є так тяжко щось умовити, — він відіслав мене до хірурґічної клініки. Проф. О. приняв мене, а доцент Д. додавав мені відваги, кажучи, що операція колеґи повинна вдатися, якщо не дістану по ній запалення жил зі сціпом крови (тромбофлеґітіс).

Алеж то була сензація, як я розказав по дансінґу в четвер, що в пятницю іду до клініки і в суботу витинають мені „сліпу кишку"! Багато мені не вірило, панна Софія не вірила навіть тоді, як я їй показав картку приняття на клініку. Думали, що це мій новий „глупий дотеп".

Субота вранці. До моєї сепаратки (яку я дістав по протекції, як медик) ввійшла доглядачка і запросила мене миленько до операційної салі. Я виліз з ліжка (спав дуже добре, снилася мені панна Софія) і без страху ввійшов до операційної салі. Хірурґи саме мили руки. Показали мені чемно стіл, на який я виліз, скинувши свій зелений шляфрок. Я перехрестився три рази і зідхнув направду побожно до неба.

Мене притвердили до стола ременями, так, що я не міг і пальцем кивнути. На лице наложили маску. За хвилину я почув характеристичний запах етеру. Він ставав щораз сильніший. Я мав враження, якби у мої груди входив якийсь пливкий металь, що мене дуже зміцнює. Рівночасно я чув, як людські голоси віддалюються щораз далі і гинуть. Мені стало добре і спокійно. Не хотілося навіть піднести повік, щоб глянути на похилене надімною лице наркозника. Я не розумів зовсім того стану; зовсім не знав, чи я на землі, чи вже перейшов якусь границю і зовсім нечутно перейшов у блаженному стані у край вічного спокою.

Нагло перед очами мені зявилася червона барва бурячкового відтінку, а рівночасно в ухах почув я щось, якби гудіння телефону. Мій спокій десь зник, а зявився якийсь несупокій і страх.

„Де я властиво є?" — „Я хочу жити!" Мені здавалося, що я вже не вернусь на землю, що я на вік розділений від усього, до чого я звик, а передімною отворилася якась страшна, півтемна пустара. Нагло я почув, що я не є вже людиною, що я став душею бальону. Я мав страшне, несамовите враження, що я ось-ось розірвусь, що мене щось розсадить. Це страшне враження здавалось тягнеться цілу вічність. Врешті все скінчилося. Мене не стало. Скінчилася всяка свідомість, я не мав навіть почуття червені, ані чорної ночі. Мене не було.

Я почуваюся розкішно. Якось так добре, приємно, легко. Мені здається, що я у небі — що я буджуся до якогось

(Докінчення на стор. 4-тій).

ДЕЩО ПРО БІЛКОВИНИ

Скільки в мене значків на закупно мяса? Яке мясо купувати, щоби пайки призначені на товщі, оливу, сир і мясні продукти стали на протяг певного часу? Що мені варити, коли я вже зужила призначену скількість значків?

Отсі **питання** є тепер на устах неодної господині. Коли вона клопочеться, що то варити, коли нема мяса, їй треба знати, що є й інші страви, які можна приправити без мяса, а які вартістю не то що рівнаються, але ще й перевищають мясива! Це передовсім страви з яєць, риби, сира й молока. Всі вони є добрими джерелами білка, про яке саме хочу написати.

Білок, білковини, або протеіни, це певні складові частини поживи, що є і складовими частинами тіла. Тому, що білок находиться в кожній живучій клітині, без білка нема життя. Пересічно 18 відсотків людського тіла складається з білка. Отже, коли чоловік важить 150 фунтів, на білок припадає 27 фунтів. Волосся, нігті, шкіра й мускули складаються головно з білка. Є він і в крові й в різних гормонах, що то регулюють травлення, фізичний та умовий розвиток чоловіка, а навіть тиснення крови. Потрібно білка не лиш до будови й росту, але й для направи порваних через різні недуги тканин, як от у часі попарення, потовчення, високої гарячки, чи такої страшної недуги, як пістряк (рак). До недавна мало можна було помогти людям, що нездужали на брак білка (hypoproteinemia), тимбільше, коли вони не могли спожити їх ротом. Нераз траплялося, що людина після вдалої операції мусіла вмирати через те, що втратила багато білка через уплив крови, потрясення й знечулювання. Сьогодні індустріяльні ляборатор**ії** мають особливо приготовлені білковини (дослівно аміно-кислини), що їх лікарі уживають перед операцією і випадках, де хворий зле віджівляється.

Білок у поживі різниться щодо скількости, якости, а навіть щодо травлення. Найбільше білка в яйцях, мясивах без товщу, молоці, сирі й рибі. Менше його в ярині, а вже незначна скількість у овочах. Серед ярини білок находиться в горосі й фасолі. Міліонам китайців доставляє білка так звана „сой бін" (soy bean), а нашим гуцулам кукурудза. Останніми часами винайшли, що в оболоні кукурудзи находиться білок, що в якости дорівнює білку з мяса. Щодо якости перше місце займають яйця, опісля молоко, сир, а вже четверте мясо. Яйця й то варені найкраще стравити. В мясі багато волокна, що не стравне, а за яке треба добре заплатити й грішми й значками. З тої причини мясна кухня все дорожча. Щоб організм якнайкраще зужиткував білковини, треба їсти мясо, яйця, рибу, сир і т. д. з бараболею, хлібом, товщами й зелениною. Бо колиб хто любив їсти мясо, чи яйця без городовини, то організм зужиткував би доставлений білок на тепло й енергію. А тепла й сили доставить тілови така дешева пожива, як хліб, каша, бараболя й городовина. Білка не можна нічим заступити і його треба доставити на направу знищілих клітин, чи будову, або ріст нових клітин, що розповсюджені по цілім тілі, про що вже згадано передше.

В Україні, як і тут в Америці, бідніші люди споживають дуже багато хліба й каші. Зерно (cereals) на загал не є дуже багате в білок, але тому, що уживають його люди в великій скількости, треба його уважати як джерело білка. Годиться згадати, що й оріхи зараховують до добрих протеін. У одному досвіді в ляборатор**ії** мені довелося доказати, що щурі, годовані "peanut butter", або "peanuts" росли й розвивалися так само добре, як і ті годовані мясом. Досвід був плянований на те, щоби переконати дітей, що не лише "hamburgers", але й хліб з горіховим маслом є поживний й далеко дешевший. Тому, що війна викликала недостачі мяса, яєць, риби, а навіть молока, як от в Англії, наука взялася за пошуком білка й знайшла його між іншим, в траві. Здавалося, що ось-ось появиться на столі короля тарілка трави, а фраза „подай траву" стане такоюж популярною при столі, як „подай хліб чи масло". В цім останнім випадку, науковці мусіли би порадити шлункови, як травити траву, бож людський організм не такий, як травоїдів.

Скількиж тих протеін потрібно чоловікови? спитає дехто. Скількість залежить від того, хто й в яких обставинах їх споживає. Наприклад: трилітній дитині, що важить 36 фунтів, потрібно 51 грамів білка, а дорослому чоловікови, що важить 154 фунти, потрібно 70 грамів. Жінка в тяжі й та, що кормить дитину, потребує приблизно два рази стільки, що невагітна жінка. Робітник, що виконує тяжку, фізичну працю, потребує два, або й три рази стільки, що урядовець, що сидить цілий день при праці.

Порівнуючи білковини з різних джерел, чверть фунта волового мяса, цебто кусень величини долоні, заступить така сама скількість риби, 3 яйця, 6 ложок сира, 3 горнятка молока, несповна горнятко фасолі, 8 крімок (пів фунта) пшеничного разового хліба, 5 горняток кукурудзяної кулеші і горнятко мигдалів. Незвичайно смачні є такі мясні продукти як наприклад печінка, серце, нирки, мозок, „світ бредс", флячки, що то можна дістати без значків, або за маленьку їх скількість. Під оглядом поживним вони так само добрі, а декотрі й ліпші, як кусек волового, делячого, чи вепрового мяса.

Так отже є способи, щоби приготовити добру страву, хоч може мяса в крамниці не багато, або значків у пайковій книжці не стало. В нас, Богу дякувати, ще доволі яєць, сира, молока й різнородної риби, що можна дістати без значків. Ці останні це підставові страви здорової, безмясної, української кухні.

Марія Л. Семенина.

Д-р Маргарет Мід.

Як жити в світовому суспільстві?

Право на працю.

Одним із способів, якими американці — старого роду і ново прибувші — можуть розвивати досвід корисного співжиття в світовому суспільстві, є — повне використання деяких типово-американських „винаходів". Наприклад поняття, яке втілено в слово „джаб", є одним з таких „винаходів". Воно є настільки американським, що перекласти його точно на деякі інші мови неможливо. Це поняття означує новий спосіб життя для всіх, чиї прадіди жили в країнах, де люди були привязані до якогось одного заняття, зчаста не маючи права перейти на друге. Цей „винахід" звільнює людей від обмежень, основаних на походженню; мові, якою родичі говорили; на роді їх занять; на релігії, якої трималися, на расі; з якої походять. Хтоб ви не були, звідкиб не прийшли сюди, до Америки, як дійдете своїх літ, ідете шукати собі працю — Самі для себе. Не треба, щоби батько йшов просити за вас на фабрику, чи умовляти вуйка, щоб прийняв вас до свого заряду. Це трапляється часом і в Америці, але це є старий спосіб, знаний добре в Европі й Азії. В світі, поділенім на різні кляси, люди вже при народженні мають призначене для них місце. Але в Америці ніхто не має подібного місця, кожний має можливість шукати його сам для себе.

Бо в Америці від самого початку не було певно визначених суспільних груп; ані встановлених дідичних законів на землю; ані такого поділу виробництва, при якому століттями одні робітники працювали при виробі рукавиць, другі капелюхів, треті у вугільних шахтах, чи при виплаві металів і т. п. Насамперед кождий мусів робити все — в новому піонірському світі — бути дроворубом, столяром, фармером, торговцем, робити своє власне знаряддя і користуватися ним. Там повстало поняття, що кождий може робити все, що треба. Люди виховувалися не для якогось одного ремесла, а підготовляли ся мати „джаб". Можна було почути на питання: „Як ведеться вашому Билові?", відповідь — „О, він має добрий джаб, дістає $30 тижнево, десь в Джерзі Сити". Зовсім не згадується при тому, **яка** саме та праця, тільки те, що добра, оплатна та десь в Джерзі Ситі.

Такий погляд на працю, узгляднюється щодо оплати, годин та умов праці, як рівнож чи цікава праця, є дуже важним, бо являється частиною іншого американського переконання — навіть більш важного — **що людина є людиною, якуб працю не виконувала.** Ці ідеї тісно вплетені разом і зреалізовання одної не можливе без признання другої. Як тільки люди думають, що деякі роди заняття мають ліпше становище в суспільстві, або що мають виконуватися якоюсь расовою, чи релігійною чи національною групою, — вони не думають про джаб, як про звичайну працю, якою мужчина чи жінка чесно заробляють собі на життя; вони думають про ріжні суспільні становища.

Американська ідея щодо джабу полягає в тому, що кожда особа — чи то мужчина чи жінка — має право на всяку працю, яку може виконувати, без огляду на релігійну, чи національну приналежність, чи кольор шкіри. Це є американська ідея, хоч і не завше переводиться на практиці. Є тут старі американські родини, які ніколи не забули, або знову навчилися думати поняттями старого світу, що ставлять заняття в тісну залежність з клясовими, чи національними, чи половими групами. Але є тут чимало і нових американців, які живуть думками старого світу, або навчилися в самій таки Америці думати про працю, що має бути зроблена, і про людей, які її можуть робити, не окремо, а тісно звязуючи їх разом.

Зогляду на особливі умови в країнах, звідки приїздили імігранти, цілком зрозуміло, що люди якоїсь одної національної групи часто приступали до тої самої праці, яку робили в дома. Ставали ткачами, кравцями, йшли в шахти, тримали ресторани, цукорні, чистили вікна, чи черевики, вступали до поліції. Нічого дивного в тім нема. Ті, що приїздили першими, бралися за ту працю, яку знали як робити. Пізніше, як приїздили їхні родичі, приятелі, вони приєднувалися до тої самої праці. Але було би зле звязувати якусь національну групу навсе з певного роду заняттям. Якби, скажім, діти кравця мали би конче також стати кравцями, без огляду на те, чи вони надаються до тої праці чи ні. Або якби якісь родичі не хотіли щоб їхні діти були кравцями, бо звязують кравецьку працю з котроюсь національною чи расовою, хоч ця праця була би для дітей більш відповідна ніж, наприклад, шахтярська, чи поліційна. І в першому, і в другому випадку терплять діти, не маючи змоги вільно вибирати собі заняття. Звязувати заняття з якоюсь расовою, чи релігійною, чи національною групою, або приписувати його тільки жінкам, чи тільки мужчинам, — значить нищити американську ідею свободи. Як будемо дивитися з приниженням на якесь заняття, чи принижувати людей тільки за приналежність до якоїсь групи, тим самим будемо робити шкоду цілому громадянству. Звязуючи людей з працею, яку вони роблять, або яку їх батьки робили, позбавляємо їх вільного вибору іншого заняття. Тому шахтярська дитина мелаби йти до шахти, ткача — стати за ткацький станок, дитина залізничого портера — йти на ту саму працю, на залізницю. А все тому, що люди звязують разом певного роду працю з різними групами.

Але найгірше те, що подібне відношення веде до відмовлення людям всіх рас та вірувань права вибирати собі працю, до якої найкраще надаються. Визнаючи якусь працю як „джаб білого чоловіка", „ніґерський джаб", „протестантський джаб", „форейнерський джаб", і т. п. тим самим обмежуємо коло людей, що можуть виконувати ту працю.

Щоби не допустити до того, маємо багато дечого зробити. Треба перестати вживати перед визначенням заняття прикметників національних, расових чи релігійних. Можемо казати — **органіст, поліцай, портер, продавець овочів** — але без згаданих прикметників. Як працівники й працедавці, можемо домагатися, щоб всі заняття були відкритими для **кождого,** хто вміє і може його виконувати; бо право на працю, на найкращу працю, яку певна особа може виконувати, без огляду на релігію, на расове чи національне походження, є одною з необхідних умов людської свободи в модерному світі.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

Джерзі Ситі, Н. Дж. — В числі „Свободи" з дня 31. січня 1945 подано річний звіт Бр. св. Івана Хрестителя, від. 70, У. Н. Союзу, а має бути відділ 270 У. Н. Союзу.

Поміч Південної Америки у війні

Всі латинсько - американські республики на південь від річки Ріо Гранде зірвали дипльоматичні відносини з державами „осі". Дванадцять з них оголосили їм війну, ставши по боці союзників. Вояки й моряки деяких південно-американських республик — наприклад Бразилії, Мексико, Куби — бються поруч з арміями та фльотами Злучених Держав і Британії. Але найважнішу ролю у війні ці країни відіграють в ділянці економіки. Південна Америка виявилася не тільки добрим сусідом, але і дуже корисним, важним сусідом.

З порітів Центральної та Південної Америки відпливають пароплави, навантажені сировцями, так потрібними для воєнного виробництва Обєднаних Держав. З того часу, як Іст Індія опинилась у ворожих руках, ґума для Обєднаних Держав привозиться з Латинської Америки. Йде вона головним чином на ґумові опони для автомобілів. Без цеї ґуми пересування військ у Франції, Італії та в Совєтському Союзі було би надзвичайно утруднене. Як рівнож на боєвих фронтах Тихого Океану, в Хіні та Бурмі. До недавна синтетична (штучна) ґума, що була вироблена в союзних країнах, вживалася для опон на вантажні авта тільки в сполуці з 20 відсотками природної ґуми. Яку кількість природньої ґуми ми дістаємо кожного місяця з Бразилії, Колумбії, Венецуели, Мексико, Гаїті та Панами є воєнним секретом.

З Еквадора привозять особливого роду легке дерево, що називається балза, з якого виробляють літаки - москити та ґлайдери. Мідь і нітрат із Чилі вживається при виробі амуніції на фабриках Обєднаних Держав. Також із Чилі дістаємо для себе мідь. З Болівії приходить олово, тунґстен, боксит„ слюда („майка"). Олово потрібне дуже для різного роду сплавів. Тунґстен вживається для вироблення тоненьких дротиків для електричних лямп та для твердої сталі. З бокситу виробляється алюміній. Слюда примінюється для виробу соток різних електричних та радієвих приладів. Нафтою з Венецуелі, Еквадору та Перу пускають у рух мотори на воєнних фабриках, пароплавах, літаках. Харчові продукти приходять з Аргентини, Уругваю, Параґваю та інших південно - американських країн. Цукор — з Куби, Ел Салвадору, Нікараґви та з Домініканської республики. Кава — з Бразилії, Коста Рики та Ґватемали. Овочі й лісові матеріяли з Гондурас.

Внаслідок воєнних вимог Обєднаних Держав скрізь по Латинській Америці почали зявлятися нові галузі виробництва. Цікавим прикладом може бути плекання кори хінового дерева, з котрої виробляється хінін, який є так потрібний для боротьби з малярією. Вперше хінове дерево було знайдено в Америці підчас еспанського завоювання Південної Америки. Проте великі плянтації цього дерева розводились не тут, а в Голяндській Іст- Індії та на Филипинах. Ці країни продукували 90 відсотків світового запасу хініну. Після захоплення цих островів японцями, ці джерела були відрізані.

Один американський полковник, Артур Ф. Фишер, усвідомлюючи значіння хініну, ризикуючи власним життям, зібрав на Филипинах насіння хінінового дерева, день перед упадком Корегідору. Йому пощастило перевезти на Літаючій Фортеці яких 2 міліони насіння хінінового дерева. Це насіння привезли до Злучених Держав й пізніше розсаду з нього відіслали до тропікових районів Латинської Америки. Сьогодні на плянтаціях хінінового дерева в Колумбії, Еквадорі, Перу, Венецуелі та в Бразилії знаходять працю тисячі робітників, а здобутий в цих країнах хінін задовольняє значну частину наших потреб.

Виробництво хініну є тільки одним прикладом того, як добросусідські взаємовідносини сприяють індустріяльному розвитку Латинської Америки. В самій тільки Бразилії за останні три роки співпраці збудовано 700 нових електричних стацій. За допомогою американського капіталу, американських інжинірів, американської машинерії, збудовано в Бразилії фабрику сталі — Вольта Редонда — що буде найбільшою в Латинській Америці і випускатиме мілїон тонів сталі на рік.

Деякі економісти думають, що індустріяльний розвиток Латинської Америки може шкідливо відбитися на нашому експорті. Інші знова твердять, цілком справедливо, що 130 міліонів населення Латинської Америки створять великий ринок для наших виробів, коли піднесеться рівень їх життя і зросте купча сила. А рівень життя може піднестися тільки з розвитком їх природних багатств. Притягнення великої кількости робітників до важного виробництва збільшить число покупців на товари, а з тим зявиться більший попит на ті товари. Чимало з тих товарів буде треба привозити зі Злучених Держав, на них знайдуться охочі покупці.

Це є можливости будучого. В сучасному Латинська Америка помагає Обєднаним Державам у війні, помагає виграти війну та створити такий мир, в якому буде продовжуватися теперішня співпраця і все більше поширюватися.

Загальна Рада — ФЛІС.

ДО ШАНОВНИХ ЧИТАЧІВ „СВОБОДИ" І „ЮКРЕЙНІЄН ВІКЛІ"

Як Ви змінюєте адресу, просимо негайно повідомити про це адміністрацію „Свободи". Скоре повідомлення усуває непорозуміння і стримання газети. З повідомленням просимо також висилати 10 центів готівкою або почтовими значками на покриття вироблення нового стенсля. Члени і Читачі з Канади зволять присилати **тільки готівку** тому, що канадійських почтових значків не можна виміняти.

ПІД ОПЕРАЦІЙНИМ НОЖЕМ

(Докінчення зо сторони 2-гої)

нового, безтурботного життя. Відкриваю ліниво очі і зараз знов їх заплющую. За котримсь там лінивим поглядом бачу через легеньку молошну мряку, що при самім моїм лиці клячить товариш Дасько, а коло нього стоїть сестра милосердя. Зі здивуванням освідомлюю собі, що я не в раю, а в моїй сепаратці. Все видається мені таким милим, почуваюсь новонародженим немовлятем із свідомістю дорослої людини, що забагато знаю. Шепочу до Даська вдячно: „Дякую тобі, що ти мене відвідав". — Сестра милосердя видається мені янголом. Чомусь чую тугу за пестощами жінки, за її опікунчим дотиком. Немічною, заспаною рукою сягаю поволі по руку сестри і цілую її вдячно.

Чи треба ще говорити про дальші приємности? Про милі відвідини, цвіти, ілюстровані часописи, пів кіля чоколяди і поздоровлення від панни Софії? Або про відвідини коханих другів з моєї корпорації, що прийшли ін ґреміо двічі, нанесли багато свіжого повітря і зїли мого пів кіля чоколяди? Чи оповісти вам, як мені малощо не потріскали ті свіжі операційні стібки на порізаним животі, як мої други співали надімною похоронну пісню?

Я лежав як король, відпочивав як боксер по виграному мечі, мріяв як лавреат літературної нагороди. І тому кличу: Власники неслухняних, збунтованих „сліпих кишок"! Ідіть до операції! Чекають вас чудові, незабутні враження!

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ROCHESTER, N. Y. — The meeting of the Taras Shevchenko Society, Branch 289, will be held Sunday, Feb. 18, 1945, at the Goodman Hall. All members are urged to attend, since the election of officers will be held. — D. Korytko, Pres.; J. Yanus, Treas.; W. Hussak, Sec.

МЕЙЗВІЛ, ПА. — Подаємо до відома всім членам Бр. св. Анни, від. 365, що місячні збори відбудуться 18. лютого, в гали церковній, зараз по Сл. Божій. На цих зборах буде вибір делегата, тому просимо всіх членів прийти на ці збори. — М. Кашицький, предс.; І. Круба, кас.; М. Руднянин, секр.

РАЧЕСТЕР, Н. Й. — Місячні збори Бр. св. Йосафата, від. 217, відбудуться в неділю, 18. лютого, в гали парохіяльній, в годині 2. пополудні точно. Просимо всіх членів і членкиць прийти на ці збори, бо є важні справи до вирішення. Буде вибір делегата на конвенцію У. Н. Союзу і справа баллю, що має відбутись два тижні по зборах, та інші важні справи. — За уряд: М. Яцула, предс.; Т. Шурґот, кас.; А. Іванів, секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. — Місячні збори Бр. св. Юрія, від. 239, відбудуться в суботу, 17. лютого, в год. 8. ввечір. На порядку нарад звіт уряду та вибір делегатів на конвенцію У. Н. Союзу. Приявність усіх членів обовязкова. Біжучі справи буде полагоджувати секретар вже від год. 6:30 ввечір. — Уряд.

МАНЧЕСТЕР, Н. Г. — Місячні збори Бр. Преч. Діви Марії, від. 178, відбудуться в неділю, 18. лютого, в парохіяльній гали, 54 Волнот ул., точно в 2. годині пополудні. Просимо всіх членів прийти на ці дуже важні збори, щоби вибрати делегата і його заступника на конвенцію. Також є інші важні справи до полагодження. — За уряд: Н. Беднарчук, секр.

ЕЛМАЙРА, Н. Й. — Тов. ім. Івана Франка, від. 271, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться 18. лютого в годині 2. пополудні, в гали У. Н. Дому на Лакавана Еве. Просимо членів прийти на ці збори, бо є важні справи до полагодження і буде вибір делегатів на конвенцію У. Н. Союзу. — За уряд: Г. Левуш, предс. і кас.; В. Шабатура, секр.

БЕТЛЕГЕМ, ПА. — Місячні збори Бр. св. Димитрія, від. 288, відбудуться в неділю, 18. лютого, в годині 2. пополудні, в парохіяльній галі, 235 Карбон ул. Уряд просить членів явитися на збори, бо є важні справи до полагодження. — За уряд: Ю. Загвоцький, предс.; Д. Мушастий, кас.; А. Данилюк, секр.

НАНТІКОК, ПА. — Тов. Вільна Україна, від. 319, повідомляє своїх членів, що збори відбудуться 18. лютого в 3. годині пополудні. Просимо членів прийти і заплатити свої вкладки. На цих зборах маємо вибрати делегата і заступника на конвенцію У. Н. Союзу. — Уряд.

СКРЕНТОН, ПА. — Бр. св. Василія, від. 229, повідомляє своїх членів і членкиць, що місячні збори відбудуться 18. лютого зараз по великій Сл. Божій. Буде вибір делегата і його заступника на конвенцію У. Н. Союзу. — За уряд: Н. Кузьмин, М. Дутчак.

ПАСАЙК, Н. ДЖ. — Тов. ім. Івана Франка, від. 97, повідомляє членів, що місячні збори відбудуться 18. лютого, в год. 2. пополудні, в галі церковній, 47 Говп Еве. Просимо членів приходити на збори частіше і в більшім числі, щоб відділ і галя не світили пусткою. — За відділ: В. Сметана, предс.; В. Бродський, рек. секр.; М. Табачук, фін. секр.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

ТАРЗАН, ч. 1127. Знищені докази.

Через сіріюче повітря тропікального ранку Торвальд опускався вниз.

Він думав, що впаде на трависту рівнину, але вітер заніс його на високі джунглеві дерева.

З Тарзанівською зручністю він перескакував з гилі на гилю, та відрізував скоропад.

Куски скоропаду зніс на землю й зробив огонь, натираючи сухі патики.

Потім спалив скоропад, аби затерти всякі докази свого зіскоку з небес.